

**Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет
Кафедра філософії та суспільних наук**

**«Гендер. Екологія. Здоров'я». До 75-річчя
видання книги «Друга стаття» (1949) Сімони
де Бовуар**

*Матеріали
VIII Міжнародної міждисциплінарної науково-
практичної конференції, м. Харків, 24–25 жовтня 2025 р.*

Харків 2025

**Ministry of Health of Ukraine
Kharkiv National Medical University
Department of Philosophy and Social Sciences**

**Gender. Ecology. Health. To the 75th anniversary of the
publication of the book “The Second Sex” (1949) by
Simone de Beauvoir**

*Proceedings of the VIII International Interdisciplinary Scientific
and Practical Conference, Kharkiv, October 24–25, 2025*

Kharkiv 2025

ББЛ 60.542.21
УДК 314.334.43
Г 34

Друкується за рішенням вченої ради
Харківського національного медичного університету.
Протокол № 16 від 27.11.2025 р.

Редакційна колегія:

Наконечна Оксана Анатоліївна, докторка медичних наук, професорка
Карпенко Катерина Іванівна, докторка філософських наук, професорка
Абашнік Володимир Олексійович, доктор філософських наук, професор

Г3 Гендер. Екологія. Здоров'я. До 75-річчя видання книги «Друга стать» (1949) Сімони де Бовуар: матеріали VIII Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Харків, 24–25 жовтня 2025 р.) / ред. кол.: О. А. Наконечна, К. І. Карпенко, В. О. Абашнік. Харків: ХНМУ, 2025. 223 с.

UDC 314.334.43

LBC 60.542.21

G34

Published by the decision of the Academic Council of
Kharkiv National Medical University.
Protocol # 16 of November 27, 2025

G 3 Gender. Ecology. Health. To the 75th anniversary of the publication of the book “The Second Sex” (1949) by Simone de Beauvoir: Proceedings of the VIII International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference (Kharkiv, October 24–25, 2025) / editor. col.: O. A. Nakonechna, K. I. Karpenko, V. O. Abashnik. Kharkiv: KhNMU, 2025. 226 p.

Збірка репрезентує результати наукових зусиль молодих науковців та спеціалістів у галузі гендерних досліджень, екології, медицини, філософії, соціології, історії з навчальних закладів України, а також вчених із зарубіжних країн, зокрема, з Австрії, Франції, Італії, Великої Британії, Німеччини, США, Іспанії. Доповіді присвячені різним аспектам питань гендеру, екології та здоров'я. Окрема секція доповідей висвітлює студентські дослідження. Для науковців, викладачів, аспірантів та всіх зацікавлених.

©Автори, 2025

OPPRESSION AND FREEDOM, WHAT ABOUT THE SITUATION OF RACIALIZED WOMEN: S. DE BEAUVOIR AND GLORIA ANZALDÚA

Palacio-Avenidaño Martha, Professor, Doctor, University of Alcalá (Alcala, Spain).

14.50 – 14.55

(НЕ)МЕДИКАЛІЗОВАНА «ЖІНКА»

Шильман Михайло Євгенович, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри теоретичної і практичної філософії імені проф. Й. Б. Шада;

Широков Кирило Валерійович, аспірант кафедри теоретичної і практичної філософії імені проф. Й. Б. Шада (Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна)

14.55-15.05

КРИЗОВІ ЕКОЛОГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАГУВАННЯ НА ЕКОЛОГІЧНІ ЗАГРОЗИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Горошко О. І., докторка соціологічних та філологічних наук, професорка Есенюрт Університет (м. Стамбул, Туреччина)

Мирошниченко А. Ю., докторка філософії з соціології (PhD), БО «Координаційний гуманітарний центр», спеціаліст з міжсекторальної оцінки потреб (м. Харків, Україна)

15.05-15.15

WAR: GENDER CHALLENGES FOR UKRAINIAN SOCIETY AND PUBLIC HEALTH

Мартиненко Наталія Миколаївна, кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я (Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна)

14.20 - 14.30

ЖІНОЧЕ ЛІДЕРСТВО У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ БАР'ЄРІВ ТА ПЕРСПЕКТИВ

Марущенко Олег Анатолійович, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук (Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна)

14.30 - 14.35

ГЕНДЕРНИЙ МЕЙНСТРІМІНГ ДЛЯ ВІДБУДОВИ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ: ВІЗІЙ ЩОДО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДОСВІДУ ВІДНЯ

Фесенко Галина Григорівна, професор кафедри соціально-гуманітарних наук, Харківський національний університет міського господарства імені О.М.Бекетова

Зазнаючи (ці) невдачі, медикалізація, що завжди є спрощенням, вказує на ту спільну ваду дратівливо нескладних конструктів «нормальної жінки» – в діапазоні від прісно-біологічного «призначення до репродукції» до наскрізь пікантного й сумнозвісного прокляття щодо «пожадання до мужа» (Бт. 3:16) – яка полягає у відшукуванні патологічного у небажаннях спромагатися «належного». Але ж саме презумпція (не)бажання в його складності та вільності залишається запорукою і підставою (необмеженої) можливості виникання / творення / уявлення усіх тих-таких нескорегованих – неочікуваних, несподіваних (в якихось своїх втіленнях та уживляннях «незадовільних» і навіть «небажаних») – «жінок», що визначають-ся, з якими досі продовжує і безцеремонно, і даремно поратися (узагальнююче) слово «жінка».

Список використаних джерел

1. Barnes, E. (2023). *Health problems: philosophical puzzles about the nature of health*. Oxford University Press, Incorporated.
2. Beauvoir, S. d. (1949). *Le deuxième sexe II l'expérience vécue*. Gallimard.
3. Boorse, C. (1977). *Health as a Theoretical Concept*. *Philosophy of Science*, 44(4), 542–573. doi:10.1086/288768
4. Boorse, C. (2016). Goals of Medicine. In Giroux, É. (Eds.), *Naturalism in the Philosophy of Health* (pp. 145–177). History, Philosophy and Theory of the Life Sciences. Springer. doi:10.1007/978-3-319-29091-1_9
5. Cavarero, A., & Guaraldo, O. (2024). *Donna si nasce: (e qualche volta lo si diventa)* (I edizione). Mondadori.
6. Kukla, R. (2016). Failed Medicalization and the Cultural Iconography of Feminine Sexuality. In LaChance Adams, S., Davidson, Ch. M., Lundquist, C. R. (Eds.), *Philosophy of Love and Sex* (pp. 185–208). Rowman and Littlefield.
7. Nussbaum, M. (1999). *The Professor of Parody: The hip defeatism of Judith Butler*. *The New Republic*, 22.02.1999.

WAR: GENDER CHALLENGES FOR UKRAINIAN SOCIETY AND PUBLIC HEALTH

Martynenko N. M. / Мартиненко Наталія Миколаївна, кандидатка історичних наук, доцентка, доцентка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я (Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна)

The full-scale war launched by the Russian Federation against Ukraine has become a catalyst for deep social, economic, and demographic changes that significantly affect public health. A key aspect of these changes is the gender transformations impacting all areas of life, from military service to daily living. Traditional roles and stereotypes are rapidly breaking down, creating new challenges for both men and women. The purpose

of this work is to analyze the gender challenges caused by the war and their impact on the physical, psychological, and social well-being of the Ukrainian population.

The war has significantly altered the role of women in society. Although women have always been involved in defense, their current participation in combat and providing military support has reached an unprecedented scale. This creates new medical and psychological challenges, such as: 1) *Physical and psychological trauma*: female service members face combat injuries, as well as post-traumatic stress disorder (PTSD), depression, and anxiety. 2) *Sexual and gender-based violence*: the war, unfortunately, is accompanied by a rise in cases of sexual violence, which is used as a tool of terror and destruction. Victims of this violence require not only medical but also comprehensive psychosocial support. 3) *Reproductive health*: stress, irregular nutrition, and lack of access to medical care negatively affect women's reproductive health, which can have long-term consequences for the demographic situation.

The war has had a significant impact on public health and the change of gender roles in society. In our culture, men are traditionally seen as "protectors." Mobilization and participation in combat lead to an *increase in disability*. Male service members sustain severe injuries that require long-term rehabilitation and integration into civilian life. The war also has significant *psychological consequences*. PTSD and other mental disorders are common among veterans. The need to adapt to civilian life is often accompanied by social isolation and employment problems for those with combat experience. Consequently, there's a *rise in the level of violence*. Social tension and stress can cause an increase in domestic violence, where men who cannot cope with their trauma behave aggressively.

Another problem created by the war is the significant number of *displaced people*. The internal displacement of millions of Ukrainians has created unique gender problems. The majority of internally displaced persons (IDPs) are women and children who require special attention and protection. Female IDPs often lose access to regular medical care, leading to the exacerbation of chronic illnesses and mental health problems. Left without support, female IDPs often face economic difficulties, making them vulnerable to exploitation and human trafficking. The psychological trauma associated with the war and displacement has a long-term impact on children's mental health.

Therefore, the war in Ukraine has profound and multifaceted gender consequences that directly affect public health. Overcoming these challenges requires a *systemic approach*, such as: *implementation of gender-sensitive programmes*. Medical, psychological, and social programs must consider the specific needs of men and women, veterans, and IDPs. *Strengthening the healthcare system* is essential to ensure the population's access to quality medical services, particularly psychological and reproductive care, in all regions of the country. *Educational campaigns* aimed at overcoming gender stereotypes, counteracting violence, and promoting the social integration of veterans should be conducted.

Considering the gender dimension is crucial for providing an effective and humane response to the challenges caused by the war and for restoring stable public health in Ukraine.

References:

1. Martsenyuk, T. Ensuring Gender Equality in the Armed Forces of Ukraine. *Empirio I*, № 1, 2024. P. 44–54.
2. Yurtsenyuk, O. S., Sumariuk, B. M. Impact of the War on the Mental Health of Ukrainians: Factors in Formation of Neurotic and Stress-Associated Mental Disorders. Current State of the Issue. *Art of Medicine*. № 2 (26), 2023. P. 248–251.
3. Gender-responsive recovery: How Ukrainian hromadas learn to take into account the needs of everyone. *UN Women, Ukraine*, 4 September 2025. URL: <https://surl.li/zeibvg>
4. Myroniuk, I., Slabkyi, H. ., Shcherbinska, O., & Bilak-Lukianchuk, V. (2022). Naslidky viiny z rosiiskoiu federatsiieiu dlia hromadskoho zdorovia Ukrainy. *Reproduktyvne zdorovia zhinky*, (8), 26–31. URL: <https://surl.li/mmunlx>

ЖІНОЧЕ ЛІДЕРСТВО У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ БАР'ЄРІВ ТА ПЕРСПЕКТИВ

Марущенко Олег Анатолійович, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук (Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна)

На тлі євроінтеграційних прагнень та розбудови справедливого суспільства, проблема гендерної нерівності в Україні залишається напрочуд актуальною. Особливої гостроти вона набуває у сферах, що лише на перший погляд є фемінізованими. Вища медична освіта – яскравий тому приклад: попри домінування жінок серед студентства та викладацького складу, процес їхнього просування на лідерські позиції нерідко стикається із системними труднощами. Саме з метою глибокого вивчення цього феномену Центр гендерної освіти ХНМУ спільно зі Школою клінічної медицини Кембриджського Університету (Велика Британія) за підтримки програми Going Global Partnerships від Британської Ради у період з січня 2024 р. до січня 2025 р. реалізували спільний проєкт «EmpowerHer: просування жіночого лідерства у вищій медичній освіті». У межах проєкту в ХНМУ двічі (у травні 2024 р. і у січні 2025 р.) було проведено онлайн та з використанням ідентичного інструментарію (анкети) соціологічне опитування «Жінки і чоловіки у вищій медичній школі України». Етап збору даних відбувався у співпраці з Навчально-науковим інститутом якості освіти.

Порівняння даних, отриманих з інтервалом у 7 місяців, засвідчило переважно незначні відмінності між двома масивами даних, що загалом вказує на їхню достовірність і надійність. Аналіз, представлений у цьому тексті, ґрунтується переважно на даних січневої хвилі опитування, яка охопила 791 представника/-ці університетської спільноти: від студентства (57,1 %) та інтернів/-ок з аспірантами/-ками (10,7 %) до науково-педагогічних